

Posudek diplomové práce Bc. Adély Křížové „Stylové tendence současných vědeckých textů“

Diplomová práce Adély Křížové podává rozsáhlý a důkladný výklad o stylových rysech vědeckého stylu v oblasti humanitních věd (a speciálně lingvistiky) a o vývojových tendencích, které se zde v posledních desetiletích projevují.

První až třetí kapitola (s. 9–32) tvoří historickou a přehledovou část práce. Autorka zde s opřením o relevantní odbornou literaturu, zejména českou (S. Čmejková, F. Daneš, M. Jelínek, J. Kraus aj.), ale i zahraniční (M. Clyne, J. Galtung), pojednává o vývoji chápání vědeckého (resp. širě odborného) stylu v české lingvistice, a především se zaměřuje na postižení výrazných změn, k nimž dochází v současné vědecké komunikaci. S užitkem přitom navázala na dosavadní výzkumy, které operují s charakteristikou kulturně podmíněných intelektuálních stylů vypracovanou Johanem Galtungem (1981). Na tomto základě autorka dospěla k odstíněnému popisu diferencí mezi tradičními vědeckými texty (přirazujícími se v zásadě k tzv. teutonskému intelektuálnímu stylu) a na druhé straně texty současnými či novými (zde by asi bylo na místě najít výstižnější označení), v nichž přibývá podíl složek tzv. intelektuálního stylu (anglo)saského.

Je třeba ocenit, že v následující kapitole (s. 33–38) diplomantka explicitně reflektuje metodologii svého zkoumání a formuluje otázky, na jejichž zodpovězení se bude zaměřovat další výklad (s. 35). S tím souvisí také důkladné představení kritérií, podle nichž jsou sledované vědecké texty nahlíženy.

Jádro diplomové práce pak tvoří objemná kapitola pátá (s. 39–97), jež obsahuje analýzu čtyř časopiseckých vědeckých studií z let 1971–2010. Bezpochyby byly vhodně vybrány dvojice textů, které mohou vystupovat jako reprezentanti význačných tendencí, jež se projevují ve vědeckém stylu. Při analýzách všech textů se uplatňuje totožný postup (který byl popsán v předchozí kapitole), takže jsou shody a rozdíly mezi jednotlivými studii představeny velmi instruktivně. Analýzy jsou důkladné a jsou spojeny s rozsáhlou exemplifikací, která poskytuje možnost ověřit si předkládaná tvrzení. K přesvědčivosti závěrů přispívá také hojné uvádění kvantitativních údajů o výskytu určitých prostředků v analyzovaných textech (jde např. o míru nominálnosti či verbálnosti vyjádření nebo o uplatnění pasiva). Značně široké rozpětí sledovaných faktorů umožňuje komplexní postižení rysů sledovaných textů.

Připomínky se tak mohou týkat spíše určitých obecnějších přístupů ke sledovaným textům, jež se v práci manifestují:

(1) Z některých formulací je možno vyvozovat, že nové vědecké texty jsou „lepší“, protože svou výstavbou vycházejí recipientům vstříc. Takový hodnotící postoj se ale jeví jako poněkud ahistorický.

(2) Odpovědnost za výběr určitých prostředků (a naopak za ponechání jiných prostředků stranou) je někdy až příliš připisována autorům jednotlivých textů. V nejednom případě ale asi hrají roli také obecněji sdílené stylové a komunikační normy a rovněž požadavky ze strany vědeckých časopisů, redakční pravidla a proces přijímání příspěvků (požadavky a zásahy recenzentů a redaktorů). Je nutno říci, že diplomantka k těmto faktorům přihlíží, jejich působnost je ale myslím silnější, než vyplývá z textu práce.

Po jazykové a technické stránce je diplomová práce připravena pečlivě. Vhodnější by určitě bylo nesahat u běžně přístupné práce (Milan Jelínek) k citaci z druhé ruky (s. 43); nedostatky tohoto typu jsou ovšem zcela ojedinělé.

Závěrem je třeba konstatovat, že diplomová práce Bc. Adély Křížové plně odpovídá požadavkům, které jsou na práce tohoto typu kladeny. Doporučuji ji proto k obhajobě.

Navrhované hodnocení: výborně

V Praze dne 9. září 2013

Prof. PhDr. Petr Mareš, CSc.,
Ústav českého jazyka a teorie komunikace
FF UK v Praze